

да е девствена, примерна, скромна, да не е ходила много преди това...” (ж., 22 г., ерлии, София) (цит. по Карамихова 2003: 199). Седемнадесет годишно момиче от градецките цигани (женена от две години и бременна с второ дете – 2006 г. – б.а.) споделя: “Майка каза: ще те откраднат, по-добре да те дадем на хубаво място. И ме ожени за момче от нашето село, познаваме се, но преди сватбата не сме се харесвали”. При фичерите от Старозагорско родата се намесва в избора след като младите вече се харесват, а възрастните правят проучване на роднините. В една от фамилиите на тракийските калайджии, с която поддържахме дългогодишни контакти, възрастните с усмивка разказват как са ги събрали. Фамилията на мъжа е уважавана, с авторитет, а самият той е вече признат майстор. Това е най-важният фактор родителите на момичето да се съгласят да я дадат за снаха: „Ив. ми имаше голям мерак, но аз на него – не. Имах доста мераклии да ме вземат. Едно семейство много настояваше пред баща ми „Дай ми я бе ..., дай ми я А.“, но баща ми не се съгласи. Аз пък много исках едно момче от наште. Но семейството му лятно време ходеше далечно и наште не ме дадох там. На Ив. баща му ме хареса за снаха, а и Ив. вече беше майстор. От близо е. Това на тежа баща ми да се съгласи... По време на живота ни заедно доволна съм от него” (ж., 73 г., Старозагорско).

Във всички цигански/ ромски групи има изградена представа за *желаната съпруга на сина*. Много от качествата са унифицирани – снахата трябва да е „честна”, работлива и хубава. Предпочитана е тази, която е “смирена, не се кара, знае да слуша, да шета, да готви, да гледа деца, не е ходила с момчета” (фичери, хорохоя); “красива, умна, послушна, работна” (тракийски калайджии, ерлии). И докато при лингурарите се цени най-много трудолюбивата жена, за грастарите е важен произходът ѝ: „Хитра, послушна, упорита, трудолюбива – да си гледа къщата. Най-важно булката да е умна, да не клюкарства. Свекървата още с пристигането на снахата я предупреждава, че не иска клюки и да чува нещо от семейството извън къщи” (м., 59 г., грастари). За гребенарите от Североизточна България в началото на ХХ век е важно момичето „да е необикновено способно в хващането на кокошки” (Макфий 2007: 77).

Физическата красота е другото особено ценено качество. „Да е бяла... Да не е слаба много... Абе най-търсим при нас да е бяла – черната, колкото и да се маже, пак ѝ личи” (м., 48 г., тракийски калайджии).

„... Момата когато беше по-беличка, родителите можеха да и избират жених. Белотата се ценеше повече от богатството” (ж., 76 г., Благоевградско) (цит. по Пашова 2010: 38). „... Ако е хубаво момиче и се търси, като има двама-трима мющерии, тя излиза по-скъпа, пък има някоя по-долничка, нали знаеш – има и бял хляб, има и чер хляб. Като ис-